

Gregor Sander

Zimska riba

Jutro je, pola pet i već je svjetlije od polumraka, svjetlije od sumraka iako još nije dan. Dobro sam spavao na stražnjem sjedalu svog auta i čini mi se nevjerojatnim da tu stojim. U Kanalstraße u Kiel-Holtenau. Alarm na mobitelu je zazvonio, u polusnu sam obuo cipele i izašao u ovo jutro. Potpuno sam, nijednog čovjeka na vidiku. Kuće su još bile mračne. Preda mnom je stajalo nekoliko jedrilica na molu, dalje iza, gledajući preko kanala, svjetlucau je fjord, a u Kielu su još uvijek gorjele ulične svjetiljke. Lišće javorovih stabala ponad mene još više prigušuje rano svjetlo, ali siguran sam da će biti lijep dan. Vrući ljetni dan. Dan kao i jučer, kada je nad poljima treperilo, vlati bile zlatno žute od suše, a ja se čudio kako autoput ne ide do Kiela i kako zadnje kilometre treba voziti po lokalnoj cesti. Prošao sam kraj centra grada pa preko mosta na drugu stranu preko Kielskog kanala koji je bio duboko dolje, i voziti tuda podsjećalo je na Ameriku, na rijeku Hudson, samo što je rijeka tamo dolje bila prokopana.

Jedan auto polako vozi duž Kanalstraße. Tamno crveni BMW kombi. Muškarac koji izlazi odjeven je u plavu tutu. Prilazi mi i ja pomislim kako je nemoguće da ribar vozi BMW.

“Jeste li vi sin mog suradnika?”

“Vašeg suradnika?”

“Da, Waltera.”

Pružim mu ruku i kažem: “Da. Ali ne njegov sin.”

“A što onda?”, pita ribar smijući se. Djeluje već budan, lice mu je glatko, a kosa mu stoji u vis poput sive četke. Crte lica su blage i ne izgleda poput nekoga tko odlazi na more. Kao da bi mogao znati što mislim i kao da želi dokazati suprotno, izvadi lulu iz džepa i zelenu vrećicu s duhanom. Napuni lulu, zapali je no i dalje ne izgleda onako kako sam zamišljao nekoga tko provodi dane sam na moru. Obojica izgubljeno stojimo i ja pokazujem prema kanalu gdje je tik pred branom usidren ribarski kuter. “Vaš brod?”, pitam i on izgleda baš kao ribarski kuter. Bijel, s čeličnom ogradom, kabinom za kapetana i drvenim kormilom. Na to sam bio spreman.

“Da, moj je, ali danas ne idemo njime. Njime idem na more. Kada je vrijeme haringi ili bakalara. Danas idemo pasarom. U luci je.” Pokaže mi glavom otok Schleusen u sredini kanala, ja kimnem pitajući se gdje ćemo onda pecati.

“Možda je Walter zaspao. To mu se stalno događa. U zadnje vrijeme sve češće”, kaže ribar i dodaje da se zove Josef Neuer. Rado bih popio kavu. Na trenutak sam poželio biti u svome životu, u svojoj kuhinji, a ne tu pored Josefa Neuera.

Walter je htio da još jučer prespavam kod njega. “Dovoljno sam često nekoć pazio na tebe.” No meni je to bilo previše nakon zajedničke večere gotovo dvadeset godina kasnije pa sam mu rekao da imam hotel i bio sretan što sam mogao otići. “Nemoj zaspati, dječace”, povikao je za mnom, naslonjen na vrata, pripit u osamdesetoj godini. Bila je to za mene čudnovata slika jer zapravo nisam imao nijednu njegovu. “Dođi, idemo. Walter je često bio sa mnom vani”, kaže Josef Neuer lupkajući lulom o kopču gumene čizme. Vozimo se njegovim autom kroz ulaz na otoku Schleusen. Pokazuje neku dozvolu i kaže ne pogledavši me: “Zbog 11. rujna”, kao da će to sve objasniti, a čak i ribari u Kiel-Holtenau moraju se javiti CIA-i kada ulaze u luku. Vozimo uskim željeznom mostom preko brane, a voda u bazenima okruženim metalnim zidovima puna je meduza. Stišću se jedna uz drugu kao sago u hladnoj juhi od višanja koje je moja majka kuhala ljeti. “Vjetar dolazi s istoka”, kaže Josef Neuer. “To tjera životinje na branu i u kanal. Po takvom vremenu jedva da se išta ulovi. Već danima vrije. Sve je krcato algi i meduza. Na livadi stoji mala crvena drvena prikolica i kroz prozor na stražnjoj strani vide se mreže i bove naslagane do krova. Neuer otključava lokot i dodaje mi narančaste nepropusne hlače i gumene čizme. “Trebale bi ti odgovarati. Pripadale su mojoj ženi, a ona nije bila velika.”

Bila, rekao je i što uopće njegova žena radi na brodu? To donosi nesreću?, pomislim, pa krenemo do male brodice s vanjskim motorom i odvozimo se daleko od brane, u kanal. Prolazimo pored spremišta, velikih betonskih silosa i brodogradilišta. Pred nama se u visini napinje nadvožnjak autoceste. S druge strane kanala, jedan za drugim dolaze nam u susret četiri teretnjaka, polako, poput velikih životinja. Gotovo su nečujni, čuje se samo naš mali motor. Nebo je golubinje plavo i obrisi drveća na obali uzdižu se prema žućkasto crvenim linijama svjetla na horizontu.

“Još si uvijek tu”, rekao je Walter kada me pred nekoliko dana nazvao u ured u Hamburgu. Bila je rana večer i ništa posebnoga za mene dok sam sjedio za stolom i radio. Tajnica je otišla i kao i obično preusmjerila pozive direktno meni. Slučaj preda

mnom bio je jednostavan, a dokumentacija jasna kada je zazvonio telefon, a Walter, bez ikakva pozdrava, izgovorio tu rečenicu.

Ne mogu se više sjetiti jesam li nekoga očekivao, jesam li se čudio što je telefon zazvonio, ili sam jednostavno posegnuo za njim bez razmišljanja. Inače bi jedino Sarah zvala u ovo doba i kratko bismo razgovarali. A kada bi kod mene postalo kasno, dala bi mi još djecu da im kažem laku noć. No Sarah već tjednima ne zove.

Nisam mu prepoznao glas. Možda to nakon toliko vremena nije ni moguće. Walter je pričao sa mnom kao da sam morao znati tko je i zapravo je čekao svoj poziv. “Prošlo je puno vremena”, čuo sam se kako govorim dok mi je pred očima bio on u Güstrowu. Kako trpa kutije u svoj svjetloplavi Ford Escort tek kupljen u Hamburgu i kako stojim kraj njega gledajući ga. “Zašto ideš sada?” pitao sam ga tada, a on je odgovorio: “To vjerojatno ne razumiješ”.

“Pa gotovo je”, rekao sam. “Možeš otići gdje god želiš i koliko god često želiš.” Ispred njegove garaže prostirao se bezbojni vrt bez ijednog lista. Godina se primicala kraju, i čini mi se da me tada posebno zbunjivalo to što odlazi tik prije Božića i to kao da više nema vremena.

Walteru je tada bilo šezdeset. Za mene koji sam imao trinaest bio je starac. Upoznali smo se tek pred šest mjeseci u Güstrowu. Moja je majka sa mnom tamo preselila, odmah nakon dodjele svjedodžbi kao što je to činila svaki put. Živjeli smo tri godine u Leipzigu, a sada je htjela pokušati u Mecklenburgu. “Tamo je mirno. Pred kućom imamo jezero. Bolnica mi je pronašla jednoiposoban stan. A ti na ljeto možeš naći nove prijatelje.” Pokušala me ohrabriti, ali nije trebala. Bio sam sretan što odlazimo iz Leipziga. Nisam imao prijatelja, u svakom slučaju nikoga tko bi mi nedostajao, a jedino što sam joj zamjerao bilo je što se u svojim brzinskim selidbama nikada nije vratila u Berlin. Tamo gdje me rodila.

Bez problema je dobivala novi posao kao medicinska sestra i ja zapravo nisam znao od čega bježi. Da li je to bio nemir, dosada, njezin način da se nosi sa zatvorenošću u DDR-u, ili ipak samo bijeg od njezinih propalih ljubavnih veza u Leipzigu i prije toga u Jeni. Imala je tek 32 godine kada smo doselili u Güstrow, rodila me s 19, a nijedna od njezinih veza nije otišla tako daleko da rodi još jedno dijete. Na neki smo način ostali sami. Nijedan od muškaraca nije doselio k nama. Poštedila me toga za nagradu, jer sam relativno rano morao ostajati sam doma kada bi ona imala noćna dežurstva ili bila kod svog tadašnjeg dečka. Kada bih se rano ujutro probudio, ona bi uvijek već sjedila u kuhinji uz šalicu kave i cigaretu. Još uvijek bi imala svoju kutu medicinske

sestre s zataknutom ploćicom s imenom i djelovala je umorno i nekako zadovoljno. Kada bih išao u školu napravila bi mi doručak, a ljeti, za vrijeme praznika za kojih smo stigli u Güstrow, oboje smo spavali do podne.

Zajedno smo odlazili na kupalište na jezeru Insel, a ja sam skakao na glavu s daske visoke tri metra na što se u Leipzigu još nisam bio usudio. Lagano bih se zaljuljao na dasci, pogledao dolje i bojao se jedino toga da se ne presavijem i da ne pljusnem leđima o površinu vode. Grad je bio mali i naspram Leipziga izgledao je kao selo, ni dvorac tu nije pomagao. Naš je stan bio u niskokatnici od tek četiri kata, ja sam imao svoju sobu, malu usku prostoriju s pogledom na ulicu i sa svjetiljkom pod prozorom.

Walter je živio u blizini u oronuloj vili. Stanovao je u prizemlju, a u vrtu je imao stare voćke, grmove i veliku livadu. Iza naše kuće stanari su imali male parcele na kojima su sadili povrće.

Walter je radio kao spremač kreveta u bolnici. To znači da su mu dovozili korištene krevete u podrum, krevete u kojima je bolesnik danima ležao ili poneki čak i umro, on bi ih dezinficirao, presvukao i poredao pred svojom sobicom poput automobila na parkiralištu. Pred pet godina dobio je dozvolu za izlazak iz DDR-a i zato su ga protjerali u taj podrum. Godinama je bio voditelj odjela za sterilizaciju. Onda su mu oduzeli službu i stavili ga na najzabačenije mjesto koje je postojalo na njegovom odjelu. Mogao je to izbjeći, pobjeći i potražiti neki drugi posao. Ali nije htio. To trpljenje u podrumu za njega je bilo dio toga. Moja je majka započela s njim razgovor nakon što mu je jedna sestra u toj sobici bez prozora i s neonskim osvjetljenjem rekla: “Još uvijek si tu.” A on je promrmljao: “Nije do mene.”

Ribar smanjuje brzinu, a potom potpuno gasi motor. Dugačkom metalnom kukom traži dno. Blizu smo obale sazdane od malo nabacanog pijeska i nekoliko rijetkih grmova.

“Inače isplovljavate sa ženom?”, pitam ga u jutarnjoj tišini nastaloj iznenada nakon gašenja motora. Siguran sam da više nije živa. Želim da on to ispriča, no ne mogu reći zašto. Rekao je “nije bila velika.” Bila.

Josef Neuer pronašao je mrežu i počeo je povlačiti. “Uvijek smo zajedno odlazili. Tijekom dvadeset godina. Kada je pasara bila vani, išla je sa mnom. “Što ću doma?”, rekla je. Isprva mi se to nije sviđalo. A potom je imala predosjećaj. Da bacim mreže tu. Sljedećeg su dana bile pune. Čovječe, pomislio sam”, kaže ne završivši rečenicu i

ne nastavljaajući povlačiti mrežu. “Prošle godine jednom nije išla jer joj nije bilo dobro, a kada sam se vratio kući ona je sjedila. Potpuno hladna.”

Gledam ga i ne žalim što sam postavio pitanje. Jedan trajekt jarko crvenog trupa s natpisom “Danube Highway” prolazi pored nas. Neuer gleda za njim pa nastavlja povlačiti mrežu. Ima plave gumene rukavice, a rastrgana tijela meduza u očicama mreže svjetlucaju na suncu poput komadića leda. Napokon riba tamnoplavih pruga na leđima. Ne trza se već kao da se proteže. Neuer je polagano izvadi i kaže: “Grgeč govno mrveč”. Pa se obojica nasmijemo.

“A što ste onda ako niste Walterov sin? Dolazi moj dječak, rekao mi je, i da ste ti ili Vi nekada bili ludi za pecanjem.”

“Bili smo susjedi u Güstrowu, možda i više od toga. Mislim, prijatelji.”

“Možda prijatelji?” Neuer složi praznu mrežu poput komada rublja i baci je na pod. Još jednom napuni lulu gledajući u mene.

“Walter nije puno pričao o Güstrowu i drugome. Ali kada je nešto pričao onda je to bilo o vama. Nikada o Stasiju ili tim glupostima. Uvijek o tvojoj majci i o tome kakva je to sreća za njega bila. Takva lijepa mlada žena na kraju života, i kako je mogao biti otac njezinome sinu. Genijalac, tako Vas je nazivao. I to da vaša majka nije htjela s njim na Zapad, čak ni nakon pada Zida. Da je za to bila kukavica.”

“On je bio kukavica ostati”, kažem i postane mi nelagodno kao onda kada sam to isto mislio dok je Walter trpao svoje stvari u auto i nedugo zatim zauvijek nestao. Nisam želio da ode, ali kako sam to mogao reći?

“Što ste malo prije mislili pod moj suradnik?”, kratko upitam Neuera.

“To se tako kaže. Walter mi s vremena na vrijeme pomaže. Kada prodajem ribu u Holtenau. Ili mi ponekad nabavlja ješku i takve stvari.”

“Moj najbolji prijatelj ovdje je ribar”, rekao je pak Walter kada me nazvao u ured u Hamburgu, pa bi trebao doći i isploviti s njima u ribolov. Pristao sam. Žudio sam za svime što me može izbaciti iz kolotečine, iz te uredske svakodnevice i mog života kod kuće. Otkad je Sarah odselila nisam se tamo dobro osjećao. Pola godine ranije bio bih ga odbio. Na dan kada me Sarah ostavila vraćao sam se iz ureda kući. Kao i uvijek. Samo kasnije. Tako smo se dogovorili, kao što smo se o svemu dogovarali posljednjih pola godine. Pustiti drugoga da priča, postavljati pitanja, pričati o sebi. Obiteljska terapeutkinja kojoj smo odlazili jer je Sarah to željela, jednom je pitala: “Volite li svog supruga? Morate htjeti inače se možemo poštediti ovoga.” Nije znala odgovor i

nekoliko tjedana kasnije je odselila. Djeca su naizmjenice stanovala kod mene i kod nje, a kada su bila kod mene sam sam se sebi činio čudnim. Kao da uopće nisam njihov otac već prije stric. Barem su još imala svoju dječju sobu koja je uvijek isto izgledala. Na dan kada je odselila najgore u stanu bili su otisci na tepihu. Krug od tanjurića na kojemu je stajao lonac s cvijećem, kvadrat od bidermajer komode, mali otisci stolaca uz jedaći stol koji su nalikovali tragovima psećih šapa. Neprestano sam morao pogledavati u to. Izgledalo je kao da je moja obitelj u kupovini ili na rekreaciji, gdje god. Samo su ti otisci bili novi.

Walter je jučer htio pričati samo o mojoj majci. Odmah mi je postalo jasno dok sam sjedio u njegovoj mansardi u Kiel-Holtenau. Put me vodio od mosta preko kanala u smjeru vode. Cesta je zavijala prema dolje kroz četvrt s ciglenim kućama. Neke su imale dva zabata pa su izgledale kao dvije spojene kuće. Vozio sam skroz do dolje, sve do kanala i parkirao pred Schleuseninselom. Na mjestu gdje se Kielski fjord spaja s Kielskim kanalom nalazio se mali kafić, jedna jedina kuća također ciglena sva načičkana brodskim priborom. Bilo je kasno poslijepodne i unutra je mladi par plesao tango u prostoriji okruženoj stolicama kao na školskom plesu. Bili su potpuno sami, muškarac je imao svjetlo smeđe odijelo, a žena tamnu haljinu do koljena. Većina gostiju sjedila je vani na suncu u zenitu i pila pivo ili vino. Nisu izgledali kao turisti, ali ni kao ljudi koji ovdje pripadaju. Možda su jednostavno došli iz Kiela preko fjorda kako bi popili pivo. Sjeo sam do njih i nisam tako skoro želio otići. Jedan je ruski brod pristajao ispred nas. Naslagani jedan na drugi, kontejneri su izgledali kao prevelike igračke. Jedan je mornar skočio s broda kako bi ga privezao. Tanker je iz male brodice napunio gorivo i ubrzo opet nestao.

Činilo mi se kao da sam u Nizozemskoj ili Engleskoj ili Danskoj. Nisam točno znao, ali izgledalo je kao da se moja stvarnost lagano pomaknula, kao da sam izvan sebe. To mi se sviđalo, bilo je to sve što sam želio od toga dana i ono čemu se uopće nisam nadao.

Potom sam se ipak zaputio potražiti Walterovu adresu. Silno se radovao kada mi je otvorio vrata. Njegove blijedo plave oči pod čupavim sivim obrvama bile su ispunjene suzama, a njegov je glas lagano zadrhtao kada me zagrlio i rekao: "Lijepo da si tu." Malo kasnije u kuhinji je izvukao sipu iz lonca. Tek sam sjeo kada je on vilicom izvadio neman i stavio je kao trofej na dasku. Gledao sam male crvene prijanjaljke na

krakovima i veliko bijelo tijelo. “Treba je kuhati s tri čepa crnog vina, zbog tanina”, reče Walter kao da mi otkriva obiteljski recept.

Razrezao je sipu i prelio komadiće mješavinom maslinovog ulja, češnjaka i peršina. Bila je izvrsnog okusa, gotovo uopće ne ribljeg, a tekstura joj je bila mekša nego što je izgledala.

“Ovo je najbolje što sam u zadnje vrijeme jeo od ribe”, rekao je Walter, a ja sam pitao tek toliko da nešto kažem: “I to lovite u Baltiku?” “Ma ne”, rekao je Walter prešavši preko toga nakon čega je neprekidno pričao o mojoj majci. Volio ju je tada, i ja sam to znao, mogao sam to vidjeti sa svojih trinaest godina, tim više što Walter to nikada nije skrivao. On za moju majku nije dolazio u obzir i to mi je bilo jasno. Itekako sam dobro poznao tip muškarca koji je voljela, a Walter nije tako izgledao. Sviđao joj se, ali ga je držala na distanci. No on se nije dao smesti, donosio joj je cvijeće, a navečer bi se pojavio s bocom vina na vratima. Nikada nismo bili kod njega u vili, i mislim da je Walter kod nas našao utočište. Nije bježao samo od svoje usamljenosti. Na prvom katu vile stanovao je njegov nasljednik, novi šef odjela za sterilizaciju u bolnici, a taj nije propuštao priliku da ga šikanira. Nekada bi zamijenio bravu ulaznih vrata, nekada je u dva u noći marširao, a katkada je u Walterovom stanu gorilo svjetlo iako je on znao da ga je na odlasku ugasio.

“A tvoja majka?” “Što ona sada radi?”, pitao je Walter i odnio ostatke sipe sa stola. I dalje je bilo vruće pa je nosio košulju kratkih rukava preko pomalo rastegnutih crnih platnenih hlača. Dosta ju je raskopčao pa se mogla vidjeti njegava stara meka koža s puno staračkih pjega.

Okretao sam vinsku čašu u ruci i gledao rub koji je bacalo svjetlo svijeće. “Dobro je. Živi u Münchenu. Otvorila je privatnu praksu zdravstvene njege i dobro zarađuje. Još se jednom udala, za nekog Austrijanca koji radi s njom. U tridesetosmoj je rodila još jedno dijete. “Onako sam na Istoku bila normala majka, a sada sam i na Zapadu”, uvijek govori. Gledao sam ga i znao da to nije htio čuti, ali nisam htio imati obzira prema Walteru.

Dugo smo pričali o prošlim vremenima. O tome kako me naučio pecati, loviti grgeče i štuke varalicom i kako sam čučnuo i skroz mu se približio kada mi je prvi puta pokazao kako se reže grkljan na jednoj bodorki čije je tijelo prekriveno nježnim ljuskama izgledalo kao da je odjeveno u pancirnu košulju.

Posebno se dobro sjećam jednog dana toga ljeta. Puno prije nego što su u Leipzigu izašli na ulice i tjednima prije negoli je Mađarska otvorila svoje granice. Bilo je jako

vruće, vikend. Uz ogradu naše kuće iza malog vrta prostirao se park, a na jednoj livadi muškarci su igrali nogomet. Debeli nezgrapni muškarci u širokim hlačicama do koljena. Sjedio sam pred ogradom na krovu nastambe za kuniće koji su pripadali jednom susjedu. U ruci sam držao jednog sivo-bijelog kunića kojeg sam nekako posvojio od dana našeg dolaska sve dok malo prije Božića nije zaklan. Karton na krovu bio je topao, sjedio sam prekrštenih nogu, a moja majka i Walter stajali su iza mene i svi smo se derali i vikali bodreći muškarce. Onda sam vidio kako muškarac koji živi iznad njega i čini sve te nevjerojatne stvari prelazi preko vrta. Imao je donji dio trenirke i bijelu potkošulju a u ruci vrtne škare. Nikada ga nisam vidio iz te blizine, a kada su nam se pogledi sreli, malo je zastao. Moja je majka u tom trenutku zagrlila Waltera i također pogledala preko i to je bio jedini nježni dodir koji su izmijenili u tih pola godine.

Josef Nauer pokreće vanjski motor pritiskom na gumb. “Sad brišemo”, reče. U zadnjoj od dvadeset vrša bilo je tek nekoliko rakova i rakovica i malih jegulja, kao što je ranije u mreži jedva bio koji iverak i grgeč. “Japanci i Španjolci ih love dok su još prozirne, pa kako da mi u vršu upadne velika jegulja kad su sve male već pohvatane?” Sjedim na pramcu, on na krmu, a u klupici između nas pliva ulov. Poklopac se može podići pa je tako Neuer ribe pobacao unutra. Sada ima još samo dva para hlača jedne preko drugih, a narančaste naramenice nepromoćivih hlača ističu se na njegovim tamno smeđim ramenima.

Neuer se sada napokon odlučuje govoriti mi “ti” odbacivši “Vi” poput preuske kravate. “Već se radujem zimi. Tada nema meduza i algi. Po ovakvom vremenu ništa se ne lovi”, kaže nadglasavajući motor. “Onda je hladno, ali nema veze. Nešto se ulovi, a ribe ne pobijele od jedne noći u mreži, a i meso im je potpuno meko. A tada ima i bakalara. Bakalar je zimska riba, uopće, najbolja.”

Vozimo se prema Kielu, a u kanalu je sada živ promet. Desetak jedrilica dolazi nam u susret. Okupljene na brani Holgenaua sada neko vrijeme plove jedna iza druge, nanizane poput bisera ogrlice, u smjeru Sjevernog mora.

Porezni formulari gomilaju se na kuhinjskom stolu, rekao je prije Neuer. To je uvijek obavljala njegova supruga. A on je samo morao po ovakvom vremenu zalijevati njezino bilje u vrtu. Dijelom uopće nije znao što zalijeva. Želio je da se to na jedan dan prekine. I jedna je mačka nestala nakon smrti njegove supruge, i još jedna, a sivi mačor koji ga nikada nije trpio živi sada s njim u praznoj kući i polako se navikavaju

jedan na drugoga. Nijednom nije rekao da ju je volio, i nijednom da mu nedostaje, ali čini mi se kao da jutros neće pričati o ničem drugom.

Sada smo na velikoj kočii u Kanalstraße i Neuer prodaje svoju ribu. Sjedim naslonjen na ogradu i pušim cigaretu. Walter mi ju je bez riječi dao i jednako tako bez riječi prešao preko svog nedolaska u rano jutro. "Onda Walti, si zaspao", rekao je Neuer.

Ljudi polako dolaze. Znaju kada je ribar tu i kada prodaje. Malo se zadrže, pričaju s muškarcima o vremenu i ribi koje u ovo doba nema. Neuer u ruci ima vunenu rukavicu kojom drži ribu, u drugoj nož kojim ih čisti. Utrobe lete preko ograde, a galebovi se svađaju oko njih. Stavlja ribu u vrećice, dodaje ih Walteru i izgovara cijenu. Walter uzima novac i stavlja ga u malu metalnu kasu. "Žena me naučila da budem pristojan s kupcima", rekao je ranije Neuer i nisam mogao reći da nije bio pristojan. Ali vidno je sretan da Walter stoji između njega i kupaca. Jedna žena kupuje nekoliko iveraka i želi još popričati s muškarcima. Vidi se da se sredila za kupovinu. Kestenjasta kosa svježe je oprana, decentno je našminkana i odjevena u traper suknju i bijelu majicu. Ima možda pedeset, možda je učiteljica ili neka službenica. Dobiva ribu i ostaje stajati. Iza nje nema više nikoga u redu i Neuer filetira bakalare koje smo ulovili. Dere im kožu i bijelo-crveno ljeskajuće komade slaže na hrpu.

"Jeste li čuli nešto o ubojstvu", upita žena. I ja sam jučer u kafiću nešto o tome čitao. Neki je muškarac ubio svoju ženu ovdje u Kiel-Holtenu, a policija nije znala točan motiv. Muškarca su odveli, a susjedi su rekli ono što susjedi često govore: "Bili su dragi, neupadljivi ljudi."

Žena ne popušta. "Gospodine Neuer, bar Vi ovdje svakoga poznajete? Zar niste ništa čuli? Zašto ju je ubio? Jeste ih poznavali?"

"Što znači poznavali", reče Neuer.

"Pa vi razgovarate sa svim i svakim". Prekrižila je noge dok se vrećica s ribama ljuljala pored nje.

"A Vi?" Žena pogleda Waltera, a on odmahne glavom ne gledajući je.

"Dajte gospodine Neuer i gospodine Walter, ta znate više nego mi želite reći." Rukom se igrala s privjeskom na lančiću.

Walter kaže ne dignuvši pogled: "Možda je previše pitala", a žena sledenog osmjeha ispusti privjesak i bez pozdrava krene preko mostića na ulicu pa dalje svojim putem.

Neuer i dalje filetira bakalar i neko vrijeme gleda preko u Waltera koji stoji naslonjen na vozačku kabinu. "Šta sad?", kaže ovaj, a Neuer samo "bože, bože" pa obojica

prasnju više u mladenački nego u starački smijeh. Bacim opušak u kanal, a suze mi navru tako lako i po prvi put nakon što me Sarah ostavila.

prevela Nataša Medved